

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ή ΘΑΝΑΤΟΣ:

Συνέντευξη με έναν λιποτάκτη του ρωσικού στρατού

Τον Μάιο του 2026, θέσαμε διάφορες ερωτήσεις σε ένα άτομο που λιποτάκτησε από τον ρωσικό στρατό τον Δεκέμβριο του 2024. Δημοσιεύουμε τις απαντήσεις του στο πλαίσιο μιας σειράς συνεντεύξεων με λιποτάκτες και άτομα που αποφεύγουν την επιστράτευση ή τη στρατιωτική θητεία σε καιρό πολέμου. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο στόχος μας δεν είναι απλώς να μοιραστούμε προσωπικές ιστορίες, αλλά πάνω απ' όλα να χρησιμοποιήσουμε αυτές τις συνεντεύξεις για να διευκρινίσουμε πώς μπορούμε να συμβάλουμε στο να γίνει η λιποταξία μια ευρέως διαδεδομένη και συλλογικά οργανωμένη μορφή αντίστασης ενάντια στον πόλεμο.

1) Ποιοι ήταν οι λόγοι που σε οδήγησαν να λιποτακτήσεις και σε ποιο στάδιο του πολέμου το έκανες;

Για να καταλάβετε γιατί λιποτάκτησα, πρέπει να καταλάβετε πώς κατέληξα στο στρατό. Με λίγα λόγια, πολλοί άνθρωποι στη ρωσσία βρίσκονται επί του παρόντος στο στόχαστρο του Υπουργείου Άμυνας· ο ρωσικός στρατός κινητοποιεί αυτή τη στιγμή τις διαθέσιμες εφεδρείες. Αν και δεν υπάρχει επίσημη στρατιωτική κινητοποίηση —ή είναι εξαιρετικά περιορισμένη— το σχετικό διάταγμα του Πούτιν παραμένει σε ισχύ και κανείς δεν σκοπεύει να το ανακαλέσει. Αυτό ανοίγει ευκαιρίες για τους «στρατονόμους». Για παράδειγμα, έχει γίνει συνήθης πρακτική η αναγκαστική στρατολόγηση ατόμων για τη στρατιωτική θητεία. Οι [στμ. κληρωτοί, που υπηρετούν θητεία] φαντάροι, όπως εγώ, δεν επιτρέπεται να στέλνονται στο μέτωπο σύμφωνα με τον νόμο· ωστόσο, στρατολογούνται με την προσδοκία ότι ορισμένοι από αυτούς θα αναγκαστούν να υπογράψουν σύμβαση. Αυτό ακριβώς συνέβη και σε μένα. Πριν καταταγώ στον στρατό, οι πολιτικές μου πεποιθήσεις ήταν αυστηρά μαρξιστικές. Ο πόλεμος με απώθησε για ανθρωπιστικούς λόγους, αλλά, επίσης, καταλάβαινα ξεκάθαρα ότι ο πόλεμος ήταν μια πράξη ιμπεριαλιστικής επιθετικότητας από τη ρωσική ομοσπονδία. Ο στόχος του πολέμου δεν ήταν η κενή ρητορική για την προστασία του λαού του Ντονμπάς και του Λουχάνσκ από την υποτιθέμενη γενοκτονία που λαμβάνει χώρα στην Ουκρανία, ούτε η διαφύλαξη των συνόρων του κράτους από την εισβολή του ΝΑΤΟ. Είχα πλήρη συνείδηση ότι ο πόλεμος έφερε άμεσα πολιτικά και οικονομικά οφέλη σε έναν στενό κύκλο της ρωσικής κυβερνώσας ελίτ, με επίκεντρο τον Πούτιν. Φυσικά, δεν είχα καμία πρόθεση να συμμετάσχω σε αυτή τη βαρβαρότητα. Αν και σε ορισμένα στάδια της θητείας μου άρχισε να μου φαίνεται ότι η αντίσταση ήταν άσκοπη, ότι έπρεπε απλώς να υποταχθώ και να ακολουθήσω τις διαταγές, κάθε φορά έβρισκα τη δύναμη να σαμποτάρω την προσωπική μου συμμετοχή σε αυτόν τον πόλεμο. Συνολικά, λιποτάκτησα τρεις φορές. Κάθε φορά, αυτό συνέβαινε όταν προσπαθούσαν να με στείλουν στο μέτωπο. Μεταξύ αυτών των πράξεων λιποταξίας, υπέφερα βασανιστήρια, εκφοβισμό και κάθε είδους ταπεινώση. Η τελευταία μου απόπειρα απόδρασης έλαβε χώρα τον Δεκέμβριο του 2024· ήταν η πιο τρελή μέχρι τότε – πήδηξα από ένα παράθυρο στον σταθμό Γιαροσλάβσκι στη Μόσχα, αφού πρώτα άρπαξα τα έγγραφά μου από έναν στρατιωτικό αστυνομικό. Εν ολίγοις, ήταν για γέλια.

2) Λιποτάκτησες από κέντρο στρατολόγησης ή εκπαίδευσης, ή κατευθείαν από το μέτωπο;

Και τις τρεις φορές λιποτάκτησα πριν φτάσω στο μέτωπο· δύο φορές από το κέντρο εκπαίδευσης και την τελευταία φορά κατευθείαν από τον σταθμό.

3) Ήταν δύσκολο να λιποτακτήσεις; Ποιοι κίνδυνοι σε ανησυχούσαν περισσότερο;

Δεν ήταν εύκολο να ξεπεράσω τον φόβο που μας είχαν εμφυσήσει οι διοικητές μας. Όλοι είχαμε δει πού οδηγούσε η λιποταξία. Οι άνθρωποι πετιόνταν σε λάκκους, λιθοβολούνταν μέχρι θανάτου ή εκτελούνταν. Οι αξιωματικοί μας έδειχναν βίντεο με όσους είχαν προσπαθήσει να δραπετεύσουν αλλά είχαν πιαστεί. Μόνο λίγα από αυτά τα βίντεο κατάφεραν να βγουν στο διαδίκτυο. Μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι η μονομαχία μεταξύ δύο λιποτακτών, η οποία προκάλεσε αναταραχή στα μέσα ενημέρωσης σχετικά πρόσφατα, είναι μόνο η κορυφή του παγόβουνου. Την πρώτη φορά, ήμουν τρομοκρατημένος, αλλά αφού με έπιασαν, τη γλίτωσα με μερικά χτυπήματα στο χέρι, όταν με ανάγκασαν να ανακαλέσω την καταγγελία που είχα καταθέσει στο στρατιωτικό εισαγγελικό γραφείο. Τη δεύτερη φορά, έδρασα πιο αποφασιστικά· συνειδητοποίησα ότι δεν μπορούσαν να μου φερθούν τόσο σκληρά όσο είχαν φερθεί στους ανθρώπους σε εκείνα τα βίντεο, επειδή βρισκόμουν ακόμα σε ρωσικό έδαφος. Την τρίτη φορά, δεν φοβόμουν τίποτα· είχα υποκύψει στον φαναλισμό. Ελευθερία ή θάνατος.

4) Χρειάστηκε να αφιερώσεις πολύ χρόνο για να προετοιμάσεις τη διαφυγή σου ή ήταν περισσότερο μια παρορμητική πράξη χωρίς σαφές σχέδιο;

Προετοιμάστηκα πολύ προσεκτικά για την τελευταία μου απόδραση. Άρχισα περίπου ένα μήνα πριν τελικά το σκάσω. Μάλλον γι' αυτό πήγε τόσο καλά. Είχα σχεδιάσει τη διαδρομή εκ των προτέρων και είχα προετοιμαστεί για μια μακρά φυγή μακριά από τους άλλους στρατιώτες. Υπήρξαν όμως και εκπλήξεις· ο διοικητής της στρατιωτικής αστυνομίας μου πήρε τα χαρτιά. Με το ζόρι κατάφερα να τα πάρω πίσω, και μετά ένιωσα απίστευτα περήφανος για τον εαυτό μου που δεν φοβήθηκα να μπω σε μια μικρή αντιπαράθεση με αυτόν τον άντρα και να βγω νικητής. Καθώς η αρχική διαδρομή από τον σταθμό είχε ήδη αποκλειστεί, έτρεξα προς την τουαλέτα, σκαρφάλωσα στο παράθυρο και πήδηξα κάτω. Στραμπούληξα τον αστράγαλό μου, αλλά κατάφερα να τρέξω. Διέσχισα τη γέφυρα πάνω από τον ποταμό Μόσχοβα αρκετά γρήγορα και χάθηκα μέσα στο πλήθος. Καθώς ανέβαινα στη γέφυρα, αστυνομικοί έτρεχαν προς το μέρος μου. Έκοψα ταχύτητα και προσποιήθηκα ότι απλώς περπατούσα, και δεν κατάλαβαν ότι ήμουν αυτός που έψαχναν. Κατά κάποιον τρόπο, τότε μου χαμογέλασε η τύχη. Ένιωσα δυνατός και έτοιμος να κάνω ό,τι χρειαζόταν μέχρι τέλους.

5) Είναι η λιποταξία ευρέως διαδεδομένη στον ρωσικό στρατό ή αποτελεί περιθωριακό φαινόμενο; Οργανώνεται συλλογικά ή είναι κυρίως ατομική πράξη;

Πάντα συμβαίνει διαφορετικά. Θυμάμαι ότι όταν με πήγαιναν στο Μπορζ για εκπαίδευση, ένας από τους στρατιώτες – ένας έμπειρος βετεράνος – είπε: «Γάμα τους όλους» – και μετά πήδηξε από το ΚΑΜΑΖ

[στμ. στρατιωτικό φορτηγό] ενώ αυτό κινούνταν ακόμα και εξαφανίστηκε στο δάσος. Ο αξιωματικός απείλησε τότε να πυροβολήσει όποιον ακολουθούσε το παράδειγμά του. Ήξερα επίσης έναν αξιωματικό που απλά εξαφανίστηκε πριν την αποστολή. Είχε από καιρό αντιπολεμικές απόψεις και είχε προσπαθήσει με όλες του τις δυνάμεις να παραμείνει στη μονάδα, αλλά όταν το όνομά του εμφανίστηκε στη λίστα – απλά πήγε και εξαφανίστηκε. Κανείς δεν τον βρήκε ποτέ· πιθανότατα είχε σχεδιάσει τη διαφυγή του πολύ νωρίτερα. Η λιποταξία είναι ένα αρκετά διαδεδομένο φαινόμενο. Όταν στρατολογείς αλκοολικούς, αναγκάζεις τους φαντάρους να υπογράψουν συμβόλαια και προσλαμβάνεις με ειδικά συμβόλαια φυλακισμένους – δεν μπορείς να περιμένεις τίποτα άλλο. Στην πραγματικότητα, δεν υπάρχει κανονικός επαγγελματικός στρατός στη ρωσία εδώ και πολύ καιρό· τώρα είναι απλώς ομάδες μισθοφόρων με ελάχιστο αξιωματικό σώμα. Όταν ήμουν στις Στρατηγικές Δυνάμεις Πυραύλων στη Τσίτα, σε μία μόνο ταξιαρχία πυραύλων (δεν θα αναφέρω τον αριθμό της ταξιαρχίας), υπήρχαν περίπου 100 άτομα στη λίστα όσων είχαν εγκαταλείψει τη μονάδα τους χωρίς άδεια. Ο αριθμός αυτός μπορούσε να κυμαίνεται από μήνα σε μήνα, καθώς μερικοί συλλαμβάνονταν ενώ άλλοι ήταν ακόμα φυγάδες. Αλλά κατά μέσο όρο, ήταν περίπου 100 άτομα. Αν υποθέσουμε ότι η κατάσταση είναι περίπου η ίδια σε άλλες μονάδες, ο συνολικός αριθμός των λιποτακτών είναι πολύ σημαντικός. Υπάρχουν περίπου 2.000 έως 3.000 στρατιωτικές μονάδες στη ρωσική ομοσπονδία.

6) Είναι δυνατόν να υπολογιστεί πόσα άτομα έχουν λιποτακτήσει στη Ρωσία; Υπάρχει ανοδική τάση ή ο αριθμός των λιποταξιών μειώνεται;

Πιστεύω ότι ο αριθμός αυτός αυξάνεται. Όπως είπα, αν υποθέσουμε –με βάση την εμπειρία μου– ότι περίπου 100 άτομα λιποτάκτησαν από κάθε μονάδα, τότε, λαμβάνοντας υπόψη τον ελάχιστο εκτιμώμενο αριθμό στρατιωτικών μονάδων (2.000), το αποτέλεσμα είναι περίπου 200.000 άτομα. Είναι ένας πολύ πρόχειρος και κατά προσέγγιση αριθμός, αλλά νομίζω ότι είναι κοντά στην πραγματικότητα.

7) Πώς αντιδρά η ρωσική κυβέρνηση στις λιποταξίες; Υπάρχουν κατασταλτικά μέτρα για την πρόληψη ή την καταστολή των λιποταξιών;

Η ρωσική ηγεσία δεν έχει αντιδράσει δημοσίως. Ωστόσο, η στάση της μπορεί να εκτιμηθεί από τις μαρτυρίες των επιζώντων λιποτακτών – βασανιστήρια, κακοποίηση, πυροβολισμοί και περίπλοκοι τρόποι εκτέλεσης (αναγκάζοντας δύο λιποτάκτες να παλέψουν με γυμνά χέρια για το δικαίωμα στη ζωή, δένοντάς τους σε ένα δέντρο και χτυπώντας τους, κλειδώνοντάς τους σε ένα λάκκο ή ένα βαρέλι χωρίς τροφή ή νερό). Πιστεύω ότι αυτή η προσέγγιση έχει εγκριθεί από τα ανώτερα κλιμάκια.

8) Τι σημαίνει η λιποταξία από νομική άποψη; Ποιες κυρώσεις αντιμετωπίζουν οι λιποτάκτες; Ποιες ποινές επιβάλλονται στην πράξη στους λιποτάκτες αν συλληφθούν και καταδικαστούν;

Από νομική άποψη, η ποινή είναι έως και 15 χρόνια φυλάκιση. Οι στρατιώτες θα ήθελαν πολύ να τους δουν να στέλνονται στη φυλακή, αλλά στην πράξη το Υπουργείο Άμυνας δεν απαιτεί τίποτα από τη στρατιωτική εισαγγελία ή τα στρατιωτικά δικαστήρια. Ο στρατιώτης επιστρέφει στη μονάδα του, ξυλοκοπείται και στη συνέχεια αποστέλλεται στο μέτωπο, όπου παραδίδεται στον διοικητή του για να σφαγιαστεί. Μόλις ο στρατιώτης που προσπάθησε να λιποτακτήσει βρεθεί στα χέρια του διοικητή, τίποτα δεν μπορεί να τον σώσει.

9) Υπάρχουν συγκεκριμένες προκλήσεις που αντιμετωπίζεις ως λιποτάκτης και πρόσφυγας; Υπάρχει δίκτυο υποστήριξης μεταξύ των προσφύγων εκεί όπου βρίσκεσαι τώρα;

Υπάρχει ένα δίκτυο υποστήριξης για τους πρόσφυγες στην Αρμενία. Ωστόσο, απευθύνεται κυρίως σε πολιτικούς και πολιτικούς πρόσφυγες. Προσπαθούμε να δημιουργήσουμε κάτι παρόμοιο, αλλά οι πόροι μας είναι πολύ περιορισμένοι. Το πιο επείγον ζήτημα είναι η νομιμοποίηση. Οι λιποτάκτες βρίσκονται σε αδιέξοδο· δεν μπορούν να αποκτήσουν καθεστώς πρόσφυγα, δεν μπορούν να αποκτήσουν υπηκοότητα και δυσκολεύονται περισσότερο να βρουν εργασία ή να έχουν πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη. Δεν υπάρχει σαφής νομική λύση σε αυτά τα ζητήματα. Επιπλέον, η Αρμενία φιλοξενεί τη μεγαλύτερη ρωσική στρατιωτική βάση εκτός της ρωσικής ομοσπονδίας. Ο Πούτιν έχει προσπαθήσει αρκετές φορές να στείλει τις ειδικές μονάδες του από το Γκιουμρί για να συλλάβουν και να επιστρέψουν τους λιποτάκτες, αλλά η Αρμενία αρνήθηκε να παραδώσει τους λιποτάκτες στη ρωσία. Η αστυνομία αρνείται να βοηθήσει τον ρωσικό στρατό και δεν τους επιτρέπει να συμμετέχουν σε ανθρωποκυνηγητά. Αυτό αποτελεί ήδη μια τεράστια χάρη εκ μέρους της αρμενικής κυβέρνησης. Τους ευχαριστούμε γι' αυτό.

10) Πιστεύεις ότι θα επέστρεφες ποτέ στη ρωσία; Υπό ποιες συνθήκες θα ήταν αυτό δυνατό;

Είμαι διατεθειμένος να επιστρέψω στη ρωσία, υπό την προϋπόθεση ότι θα ξεκινήσουν επαναστατικές διαδικασίες στη χώρα και ότι θα μπορέσω να συμβάλω στην ανατροπή του σημερινού καθεστώτος.

11) Η προπαγάνδα του Πούτιν ισχυρίζεται ότι όλοι οι στρατιώτες που πολεμούν στον πόλεμο στην Ουκρανία είναι μισθοφόροι που πολεμούν εθελοντικά. Ποια είναι η γνώμη σου; Υπάρχει εξαναγκασμός ή εκφοβισμός, ή μήπως όλοι οι στρατιώτες στην πρώτη γραμμή είναι πραγματικά πιστοί στο καθεστώς του Πούτιν;

Όπως ανέφερα νωρίτερα, ο στρατός τροφοδοτείται με συμβάσεις με εγκληματίες, μέσω εξαπάτησης και πίεσης στους φαντάρους, καθώς και με τη στρατολόγηση ατόμων με αντικοινωνικό τρόπο ζωής ή εκείνων που έχουν σημαντικά χρέη. Αν και υπάρχουν αρκετοί εθελοντές στον ρωσικό στρατό, δεν μπορώ να πω ότι πρόκειται για ιδεολογική επιλογή εκ μέρους τους. Μάλλον προσπαθούν να ξεφύγουν από τη φτώχεια με αυτόν τον τρόπο, και οι ιδεολογικές τους πεποιθήσεις μπορεί να είναι οτιδήποτε, από ιμπεριαλιστικές έως φιλελεύθερες· σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτές συνδυάζονται ακόμη και με ριζοσπαστικές αριστερές ιδεολογίες όπως ο κομμουνισμός, ο αναρχισμός και τα παρόμοια. Φαίνεται μάλλον διασκεδαστικό, αν δεν λάβει κανείς υπόψη ότι αυτή η ετερόκλητη ομάδα σύντομα θα οπλιστεί και θα σκοτώνει ανθρώπους.

12) Υπάρχουν γενικές συμβουλές για άλλους στρατιώτες που ενδεχομένως να θέλουν να λιποτακτήσουν στο μέλλον; Τι πρέπει να κάνουν; Μέσω ποιων χωρών πρέπει να ταξιδέψουν; Πώς μπορούν να αποφύγουν την επαφή με τις αρχές και την αστυνομία;

Όσοι επιθυμούν να λιποτακτήσουν θα πρέπει να επικοινωνήσουν με ομάδες υποστήριξης λιποτακτών. Το δικό μας πρόγραμμα «ZKR», το πρόγραμμα των συντρόφων μας «Tverdyl Znak» [σμ. «Σκληρό Σημείο» στα ρωσικά], το πρόγραμμα «Idi Lesom» και άλλα παρόμοια. Δεν θέλω να αποκαλύψω λεπτομέρειες για διαδρομές, ώστε να μην μπλοκαριστούν. Τελικά, μόλις λιποτακτήσετε, έχετε περίπου τρεις ημέρες για να φύγετε από τη ρωσία. Βεβαιωθείτε ότι έχετε έτοιμα εκ των προτέρων χρήματα για ένα εισιτήριο. Αν συναντήσετε την αστυνομία, προσπαθήστε να συμπεριφερθείτε φυσιολογικά· μην πανικοβληθείτε. Αν τραβήξετε την προσοχή της κατά τις πρώτες τρεις ημέρες της απόδρασής σας, το πιο πιθανό είναι να μην σχετίζεται με τη λιποταξία. Ωστόσο, αποφύγετε οποιαδήποτε περιττή επαφή με αυτήν· ορισμένοι αστυνομικοί μπορεί να είναι πολύ σχολαστικοί. Αν σας έχουν πάρει στα σοβαρά, αν τις πρώτες μέρες της απόδρασής σας η αστυνομία έχει αναστατώσει όλα τα μέρη όπου μένετε και έχει εκφοβίσει όλους τους συγγενείς σας – τότε πρέπει να μείνετε μακριά από τις μεγάλες πόλεις, να ταξιδέψετε μέσω BlaBlaCar και να φύγετε από τη ρωσική ομοσπονδία το συντομότερο δυνατό. Κάθε περίπτωση είναι διαφορετική· μερικές φορές υπάρχουν ειδικές περιστάσεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη.

13) Πώς μπορούν οι άνθρωποι από χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης να βοηθήσουν πρακτικά τους λιποτάκτες;

Ξέρετε, μπορώ να πω για τον εαυτό μου ότι καταλαβαίνω απόλυτα: πρώτον, οι άνθρωποι της ευρωπαϊκής ένωσης δεν μου χρωστάνε τίποτα· δεύτερον, δεν είναι θεοί και δεν μπορούν να εκπληρώσουν ευχές. Είμαι βέβαιος ότι δεν θα έχω πλέον ένα ειρηνικό μέλλον. Δεν θα έχω ούτε γυναίκα, ούτε παιδιά, ούτε δικό μου σπίτι, ούτε σταθερή δουλειά. Στην ουσία, είμαι νεκρός. Θα ήθελα οι άνθρωποι της εε να δουν τις τραγωδίες στις οποίες οδηγούν ο ιμπεριαλισμός, ο φασισμός και ο μιλιταρισμός. Ως άνθρωπος με αριστερές απόψεις, θα ήθελα να δω, μεταξύ μας, λιγότερες φανταστικές γραμμές που χαράσσονται κατά μήκος εθνοτικών ή εθνικών ορίων. Θα ήθελα να μπορούμε να σταθούμε ενωμένοι στη στήριξη των καταπιεσμένων λαών που έχουν πέσει θύματα των ιμπεριαλιστικών επιθετικών πολέμων. Έτσι ώστε μαζί να μπορούμε να αντισταθούμε στον πόλεμο και να αγωνιστούμε για την ήττα όλων των επιθετικών ιμπεριαλιστικών κυβερνήσεων. Θα ήταν καλή ιδέα να δημιουργηθεί ένα ταμείο για τη βοήθεια των λιποτακτών, ή να υπάρχουν ορισμένα προσωρινά καταφύγια ή ξενώνες για λιποτάκτες, αλλά προς το παρόν αυτό βρίσκεται μόνο στο στάδιο του σχεδιασμού.

Πηγή:

<https://antimilitarismus.noblogs.org/post/2026/05/22/freedom-or-death-interview-on-the-experiences-of-a-russian-army-deserter/>

**Μετάφραση από λιποτάκτ(ρι)ες της
καπιταλιστικής ειρήνης**

3/6/2026

